

WELKOM OP HET PLATTELAND

Een bron van inspiratie voor het betrekken
van nieuwkomers bij het dorpsleven

2007

KNHM / Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij
VKK Gelderland / Vereniging Kleine Kernen Gelderland

Een nieuwkomer in de buurt

■ Iedereen kent wel een nieuwkomer die in zijn of haar dorp of buurtschap is komen wonen. De vraag is: Moet je deze nieuwkomer zien als een kans of als een bedreiging? Kenmerkend voor de leefgemeenschappen op het platteland is de grote mate van zelfwerkzaamheid en eigen verantwoordelijkheid. Daarom kan de vraag ook andersom worden gesteld: Wat doet u om nieuwkomers welkom te heten in uw dorp?

Gebleken is dat nieuwkomers niet gemakkelijk uit zichzelf actief worden in de dorpscultuur (het verenigingsleven en activiteiten van de dorpsbelangenorganisatie). Ze hebben een duwtje in de rug nodig. Daarbij is het belangrijk om te beseffen dat mensen uit een andere cultuur (ook uit een ander dorp of een andere streek van ons land) anders kunnen denken en doen dan je verwacht. Op het Gelderse platteland is het heel normaal dat de nieuwkomer 'buurt' maakt. De nieuwkomer bepaalt de omvang van zijn buurt door de hoeveelheid burens die hij uitnodigt. Maar wat gebeurt er als de nieuwkomer niet weet dat hij buurt moet maken? De projecten én dit boekje hebben als doel een stimulans te geven om na te denken over de mogelijkheden die er zijn om nieuwkomers op het platteland te verwelkomen. In samenwerking met de Vereniging Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij zijn in Meddo, Ressen, Loil, Neerijnen en buurtschap Slangenburgh goede ervaringen opgedaan, die een inspiratiebron kunnen zijn voor uw eigen welkomstprogramma. Wij wensen u hierbij veel succes toe.

Paul J.J.M. Peters
Voorzitter VKK Gelderland

Een warm welkom op het platteland

■ Op het platteland komen steeds meer mensen te wonen die van oudsher geen binding hebben met de streek waarin zij zich vestigen. Velen van hen doen in hun nieuwe woonomgeving niet mee aan de activiteiten. Sommigen houden zich bewust afzijdig, maar voor het gros is het eigenlijk geen kwestie van niet willen, maar meer van niet weten hoe en waar. Natuurlijk kunnen ze zelf op onderzoek gaan, zelf er op af stappen. Dat gebeurt ook, maar waarom zou de autochtone bevolking van haar kant niet ook initiatieven nemen om hun nieuwe dorpsgenoten te betrekken bij het dorpsleven? Vanuit die gedachte ontstond bij de Vereniging Kleine Kernen (VKK) Gelderland en de Vereniging Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij (KNHM) het project 'Welkom op het platteland'. Met als doel de dorpsbelangenverenigingen te stimuleren eens na te denken over hetgeen zij doen voor nieuwe bewoners. Of wat ze zouden kunnen doen. Zodat het van beide kanten komt.

De nieuwkomer vergeet nog wel eens dat er op het platteland meer is dan de zo gewenste rust en ruimte. Er wonen namelijk ook mensen, die van oudsher tradities en gebruiken hebben waarmee ze leven. Het gezegde 'een goede buur is beter dan een verre vriend' heeft hier nog grote waarde. De sociale cohesie speelt een belangrijke rol. In de stad is meer individualiteit en anonimiteit, in het dorp meer saamhorigheid en een gezonde dosis nieuwsgierigheid. Wie dat laatste vervelend vindt, zou eigenlijk niet op het platteland moeten gaan wonen.

Tijdens het onderzoeksproject 'Van Spölleman tot Normaal' (zie pagina 26) kwam naar voren dat veel stadse nieuwkomers zich niet zo bekommeren om de plattelandswaarden en dorpscultuur waarin ze terecht komen. Naar aanleiding van die conclusie ontstonden de projecten 'Dorp zonder regels' (zie pagina 26) en 'Welkom op het platteland'. Ten aanzien van beide projecten wilden VKK en KNHM een bottom-up aanpak. Dit heeft geleid tot de vijf prachtige projecten, die in deze brochure beschreven worden. Uiteenlopende initiatieven, die een inspiratiebron kunnen en willen zijn voor andere dorpen. In de hoop dat velen met deze ideeën aan de slag gaan en er eens goed over nadenken hoe zij het zelf in hun dorp zouden kunnen aanpakken. Opdat nieuwkomers en autochtonen de kans krijgen om samen te werken aan het behoud van de plattelandswaarden en te ervaren dat er meer is dan rust en ruimte.

Een bruisend dorp met een hussekloot

■ Het is bepaald geen overbodige luxe in Loil (spreek uit: Lool), een informatiemap voor nieuwe bewoners. In het Liemerse dorp staan op het moment heel wat huizen te koop en er komt bovendien een nieuwbouwwijk, die eind 2008 klaar moet zijn. De geheel herziene infomap komt dus precies op tijd.

De oude map was niet veel meer, vertellen Rob Berns en Harry Mom van de Kontaktraad Loil. 'Het was een losbladig geheel, eigenlijk een beetje onsamenhangend en niet altijd even accuraat', zegt Mom. De Kontaktraad nam het besluit tot een nieuwe map te komen, maar vroeg zich tegelijkertijd ook af, wat er dan allemaal in zou moeten zitten. Dat kun je natuurlijk het best aan de doelgroep vragen, in dit geval de nieuwe bewoners. Zo gezegd zo gedaan, een enquête was snel opgesteld. Hieruit kwam naar voren dat er behoefte was aan andersoortige informatie. Dientengevolge is de map nu uitgebreid met een plattegrond, meer informatie over alle verenigingen, contactpersonen, activiteiten, inschrijfformulieren en een mooi boekje met de titel 'Welkom in Loil'.

6/7

Vooraf over dat laatste zijn beide mannen van de Kontaktraad zichtbaar trots, zeker als ze aan de hand van het boekje gaan vertellen, wat Loil allemaal te bieden heeft. De kleine kern mag al een flink aantal jaren het predikaat 'Kern met pit' voeren. Al meerdere keren deed Loil aan deze wedstrijd mee en won. De laatste keer met de rotonde. 'Die was door de gemeente nogal erg strak afgeleverd', licht Berns toe. 'Wat graszaad en wat stenen, dat was het wel. Wij vonden dat het wel mooier kon en hebben het toen zelf aangepakt.' Het resultaat prijkt op de voorkant van het welkomstboekje. Evenals een foto van de brede school, waarin veel meer plaatsvindt dan alleen basisonderwijs en waar de Loilenaren ook behoorlijk trots op zijn. Verder als 'highlights' op de voorkant afbeeldingen van het bruisende verenigingsleven en de prachtige omgeving.

Binnenin het boekje een schat aan informatie. Grappig toeval is, dat op de plek van waar de nieuwbouwwijk komt, bij de voorbereidende werkzaamheden archeologische vondsten zijn gedaan. Er zijn onder andere sporen aangetroffen die er op wijzen dat dit gebied al in de ijzertijd (ca. 750 – 250 v. Chr.) werd bewoond door mensen. Er zijn dus al heel wat nieuwkomers in Loil gekomen en gegaan. Een en ander wordt in het nieuwe boekje uit de doeken gedaan.

Ook wordt, op verzoek van enkele nieuwkomers, aandacht besteed aan de naam van het dorp, de herkomst ervan en vooral aan de uitspraak: oi is oo, net als in Oisterwijk en Goirle. En als we het dan toch over uitspraak hebben: in het boekje wordt ook het een en ander uit de doeken gedaan over het plaatselijke dialect, of liever gezegd de streektaal, want een echt specifiek Loils dialect is er niet. Toch is het voor een nieuwkomer best fijn om te weten dat de buurman je niet staat uit te schelden als hij roept: 'Kijk, een hussekloot.' Hij doelt dan slechts op een voorbijhippende huismus, ook wel genoemd huuskloot, huuskont of hussekont. En dat de buurvrouw alleen goede bedoelingen heeft als ze vraagt: 'Za'k ow nog 's 'n köpke inschudde?' Ze is niet van plan om aan je hoofd te gaan staan trekken, maar wil alleen maar weten of je nog een kopje koffie blijft.

Zo staan er nog heel wat wetenswaardigheden in het informatieboekje, dat begin december van de persen rolde. Ook zonder boekje voelen de nieuwe inwoners zich trouwens al behoorlijk welkom in Loil, getuige enkele lovende uitlatingen op de enquêteformulieren:

'Ik voel me hier echt welkom en opgenomen.'

'Loil is echt een warm dorp.'

'Loil is toppie'.

Waar Harry Mom nog aan toevoegt: 'Enkele mensen hebben zich spontaan aangemeld als vrijwilliger. Dat is toch een prima teken?'

Hoe krijgen de nieuwelingen straks de infomap?

Berns: 'We maken als Kontaktraad een afspraak en komen het dan brengen.' Maar hoe weet je dan dat er ergens een nieuwe inwoner is? Mom: 'Je hoort wel het een en ander en het hoofd van de school weet altijd heel veel.'

Vervolgens krijgen Berns en Mom te horen, hoe ze dat in het Achterhoekse Meddo aanpakken, waar de burens van de nieuwkomer een informatieboekje bij de belangenvereniging ophalen en dat dan aan de nieuwe inwoner geven, met alle sociale contacten van dien. Dat vinden de twee Loilenaren een prachtidee en ze besluiten ter plekke om dat maar eens in de Kontaktraad onder de aandacht te brengen.

Loil (gemeente Didam)

- informatiemap

Harrie Mom 0316 294298

kontaktraad@loil.nl

In Meddo staat naoberschap hoog in het vaandel

■ 'Noaberschap is de essentie van een dorp.' Aldus zet Els Tannemaat van Algemeen Meddo's Belang de kern neer van het informatieboekje 'Welkom in Meddo'. Een kleine maar fijne bron van wetenswaardigheden over het reilen en zeilen in dit Achterhoekse dorp, om nieuwkomers een eindje op weg te helpen bij het inburgeren in hun nieuwe woonomgeving. 'De eerste stap zetten is soms moeilijk', meent André Menting van Algemeen Meddo's Belang, 'vooral als mensen uit een heel andere streek van het land komen. Je hebt natuurlijk mensen die erg op zichzelf zijn, die nergens aan meedoen, maar je hebt er ook die best wel willen maar niet weten hoe.'

Vanuit die ervaringen en vanuit de wil om oude tradities te behouden, is het informatieboekje ontstaan.

De oudheidkundige vereniging van Meddo besteedde aandacht aan oude waarden en de wens om deze zo veel mogelijk te behouden. Een van de onderwerpen die hierbij aan de orde kwam was het noaberschap, de burenhulp. Dat vinden ze in Meddo een mooi fenomeen, zo blijkt uit het boekje. De eerste twee van de tien pagina's gaan over oude gebruiken die in deze kleine kern nog volop voortleven. Van buurt maken tot nieuwjaarswinnen, van kroamschudden tot een meiboom plaatsen. Is het niet een beetje veel voor een nieuwe inwoner? Vraagt die zich niet meteen af of hij nog onder het koopcontract uit kan?

Tannemaat en Menting schaterlachen. 'Je moet niks. Je mag. Als je er niets mee te maken wil hebben, ook goed. Het is gewoon fijn voor nieuwe mensen om te weten wat er leeft en hoe we hier leven.' Maar ze geven grif toe, dat ze er zelf ook terdege over hebben nagedacht, hoeveel informatie er over het noaberschap in moest. 'We hebben het heel beperkt gehouden, want eigenlijk kun je over ieder gebruik apart wel een boek schrijven', meent Tannemaat. 'Bovendien', voegt ze er aan toe, 'niet alle gebruiken worden ook in alle wijken in stand gehouden.'

De twee vinden het belangrijk, dat de nieuwe inwoners zich op hun gemak gaan voelen, zich welkom weten. Daarom is er in Meddo ook bewust voor gekozen dat de buur van de nieuwe bewoner het informatieboekje overhandigt en niet iemand van de belangenvereniging. 'Daar wordt het zo officieel van', legt Menting uit. 'De buurman of buurvrouw komt een boekje bij ons halen en gaat daar mee naar de nieuwkomer. Dat is een stuk informeler en ook nog eens een mooie gelegenheid voor de burenen om een praatje aan te knopen. Want je weet hoe we hier zijn hè, eerst de kat

'Tradities zijn waardevol'

'Het is heel fijn om zo'n boekje te krijgen, er staat van alles in.' Dat vindt Uli Lageschaar, sinds maart 2007 woonachtig in Meddo. Aan haar licht Duitse accent is te horen, dat ze echt een nieuwkomer is, maar haar vaderland is niet ver. Als ze zou willen, is ze zo terug, maar die noodzaak is er niet, want Uli Lageschaar voelt zich buitengewoon op haar gemak in Meddo. 'Je voelt je hier meteen opgenomen in de gemeenschap. Je hebt echt het gevoel welkom te zijn. Het boekje vertelt je wat er hier allemaal te doen is en dat ze nog belangrijke tradities hebben. Dat is waardevol. Mijn man en ik houden daarvan. We houden ook van buurt maken en meedoen aan activiteiten, dus we

hebben echt wat aan het boekje gehad. Het laat zien, dat hier echt geleefd wordt, het is geen suffe kern', lacht een enthousiaste Lageschaar, die er nog aan toevoegt, dat ze zich al vanaf dag 1 erg thuis voelt in haar nieuwe woonomgeving. Hoewel ze een goed contact heeft met de buurman, is deze het boekje niet persoonlijk komen brengen. Het lag op een zeker moment gewoon in de brievenbus. 'Dat vond ik wel een beetje gek, maar ik denk dat het een kwestie van miscommunicatie is. We hebben het er later nog over gehad. Want in principe is het natuurlijk heel leuk, dat de buurman het komt brengen.'

uit de boom kijken en dan pas er op af. Dat is Achterhoekers eigen.'

Samen even het boekje doornemen, misschien komen er gelijk vragen, misschien heeft de buur al meteen een paar tips. 'Er komt een gesprek op gang en dat maakt het voor de nieuwe mensen makkelijker om de weg naar bijvoorbeeld een vereniging te vinden', aldus de beide Meddoërs.

De nieuwkomers weten zo ook meteen, wat er in hun specifieke buurt leeft en wat niet. Kan hij een Abraham in zijn tuin verwachten als hij vijftig wordt of plaatst de buurt alleen een ooievaar bij geboortes? En wat komt daar dan precies bij kijken? Even goede vrienden als de nieuwe burens van al dat dorpsleven niet veel willen weten. 'Ja', zeggen Menting en Tannemaat, 'de tijd dat je daar op aangekeken werd, is voorbij.'

Het boekje bevat verder een schat aan beknopte informatie over de 38 (!) verenigingen die het vijftienhonderd zielen tellende dorp kent, de school, de jaarlijkse feesten en activiteiten, maar ook wat je moet doen met je oud papier (lekker makkelijk, wordt opgehaald) en je afval. Wonen in Meddo is een samenspel van geven en nemen, zoals de brochure besluit.

Meddo (gemeente Winterswijk)

- informatieboekje

André Menting, 0543 569208

ajm.menting@hetnet.nl

Inburgeren in Neerijnen

■ Een inburgeringscursus met een knipoog naar de minister (toenmalig bewindsvrouw van vreemdelingenzaken Rita Verdonk) noemen ze het zelf. Ze maken daarbij geen onderscheid op grond van afkomst of herkomst: iedere nieuwe inwoner van de gemeente Neerijnen wordt gemakshalve een buitenlander genoemd, of je nu uit een nabijgelegen dorp komt of uit een Afrikaans land. Iedere nieuwkomer maakt kans op een permanente verblijfsvergunning voor alle tien dorpen die deze Betuwse gemeente kent. Iedere nieuwkomer heeft evenveel kans om opgenomen te worden in deze gemeenschap van dorpen in dit fraaie stuk stroomgebied van de Waal.

Corry Derksen uit het Neerijnense dorp Heesselt is de grote motor achter de inburgeringscursus. Zij maakt deel uit van het onderdeel Cultuur binnen de Stichting Stroomhuis Neerijnen. Een van de leden van deze groep kwam met het idee van zo'n cursus, met name gericht op het vermengen van de import en de autochtone bevolking binnen de gemeentegrenzen. Derksen vond het een prachtplan en wierp zich meteen op om een en ander op touw te zetten. Aldus ontstond een serie van zeven avonden waarop uiteenlopende onderwerpen met betrekking tot het leven in de gemeente Neerijnen worden behandeld. Derksen: 'Het is informatief, maar ook vooral bedoeld om de sociale cohesie in de gemeente te versterken. Het gaat om begrip van beide kanten. Stadse import moet leren zich dorps te gedragen. Dat is niet moeilijk. Als je een beetje moeite doet, nemen ze je zo op. Maar je moet er wel iets voor doen. Lid worden van een vereniging of helpen plakken met het fruitcorso. Zo iets.'

Tijdens de inburgeringsavonden passeren alle facetten van het leven aan de Waal de revue. Dit wordt uit de doeken gedaan door lokale deskundigen. 'Dat is de sleutel geweest', vertelt Derksen, 'zoveel mogelijk de sprekers uit eigen gelederen laten komen, alle dorpen aanspreken.' Iedereen kreeg van Corry Derksen een bijzondere opdracht mee: het moet ludiek zijn. 'Ik zei, het moet leuk zijn, gezellig, maak het smeuiig.' En dat resulteerde in uiteenlopende programmaonderdelen als Betuwse liedjes, het ontstaan van het landschap van Neerijnen, les in dialect, proeverij met lokale drankjes en hapjes, gewoonten en gebruiken, een lezing over de strijd tegen het water, oude filmbeelden, Betuwse borrelpraat en een excursie naar karakteristieke plekken en gebouwen in de gemeente.

'Een tien-plus voor dit initiatief'

'Ik heb haar een tien-plus gegeven voor dit initiatief', lacht Jan Hento uit Ophemert, gemeente Neerijnen. Hij is lovend over Corry Derksen en de inburgeringscursus. Hij heeft de cursus met veel plezier gevolgd. 'Het is een fantastische manier om de zeden en gewoonten aan te leren van de streek waar je nieuw komt wonen.' Zelf komt hij uit Friesland, waar toch duidelijk een heel andere taal wordt gesproken dan in de Betuwe. 'Dat vond ik een erg leuk onderdeel van de cursus, de les in het Betuws.'

Lachend vertelt hij, dat de nieuwkomers ook gewezen werden op de eigenheden van de streek. 'Je moet bijvoorbeeld weten dat de appels van de teler zijn, ook al

staan ze langs de openbare weg. Daar blijf je dus af. En als er een trekker op de weg zit, moet je er met de auto niet per se langs willen. Dat kan soms gewoon niet op die smalle dijken hier. Rustig erachter blijven, want die boer rijdt daar niet voor niets, die moet ook z'n geld verdienen.' Hento heeft er alle begrip voor en hij is heel positief over de manier waarop deze en andere informatie tot hem is gekomen. 'Je leert van alles over je nieuwe omgeving, in een ontspannen en soms uitbundige sfeer. Corry zei steeds, dat het ludiek moest zijn en dat was het ook. Het voelde absoluut niet als een verplichting, ik heb er erg van genoten.'

Inmiddels zijn er drie cursussen achter de rug. Een kleine driehonderd mensen zijn officieel ingeburgerd. De deelname varieerde van mensen die er pas wonen tot 'nieuwkomers' die al 35 jaar inwoner van Neerijnen zijn. Maar ook zij die er geboren en getogen zijn schromen niet om mee te doen. Niet meteen de eerste keer. Derksen: 'Er waren mensen die de eerste keer niet wilden komen, maar die de tweede keer toch kwamen toen ze hoorden hoe leuk het was. Zo hadden we een goede mix van nieuw, tweederde, en oud, eenderde.'

Aan het begin van iedere serie inburgeringsavonden krijgen de deelnemers een evaluatieformulier uitgereikt om daarop per avond te evalueren. Met de antwoorden en de opmerkingen die ze daarop geven, gaat Derksen serieus aan de slag om verbeteringen aan te brengen. Bovendien heeft een aantal opmerkingen geleid tot wat ze noemt de spin-off. Dit zijn activiteiten die zijn georganiseerd naar aanleiding van wensen van deelnemers. Zo is er inmiddels een verenigingenmarkt geweest, waarop dertig verenigingen zich presenteerden. Ook voor dit project heeft de Stichting Stroomhuis een financiële bijdrage gekregen uit de subsidieregeling 'Welkom op het platteland'. De markt was een groot succes. Met muziek van doelzakspelers, koren en orkesten, rondritten in bijzondere auto's, en op tafels in het Stroomhuis presentaties van verenigingen. Zeker vierhonderd bezoekers kwamen een kijkje nemen.

Een tweede gevolg van de inburgeringscursus is de plattelandstalkshow 'Krachtstroom', die inmiddels ook drie keer is gehouden en waarin Corry Derksen -evenals tijdens de inburgeringsavonden- fungeert als presentatrice. Ook hier weer een scala aan onderwerpen, variërend van de restauratie van Kasteel Waardenburg en het toerisme op de Waaldijk tot een interview met de nieuwe burgemeester en een gesprek met jazzpianist Bert van de Brink, BN-er uit Neerijnen, die afgelopen voorjaar de VPRO Boy Edgar prijs won en natuurlijk ook optrad in 'Krachtstroom'.

Ten derde resulteerde de evaluatie in een thema-avond over religie, die zo succesvol was, dat het een kerkelijke vertegenwoordiger de opmerking ontlokte: 'De Raad van Kerken kreeg dit niet voor elkaar, hier lukt het.'

Mooi compliment voor de organisatoren. Maar ook over de rest is Derksen zeer te spreken. Ze heeft in de afgelopen tijd heel wat media over zich heen gehad, want de titel inburgeringscursus riep natuurlijk wel het een en ander aan vragen op. Ze lacht. 'Daarom zeggen we er ook bij, met een knipoog, want het heeft helemaal niets met het vreemdelingenbeleid van Verdonk te maken.'

Gemeente Neerijnen

- inburgeringscursus, verenigingenmarkt en talkshow

Corry Derksen 0344 652842

corryderksen@hetnet.nl

Onder de historische paraplu van Slangenburgh

■ Meer sociale cohesie. Dat is wat de Stichting Vrienden van de Heerlijkheid Slangenburgh onder de rook van Doetinchem voor ogen heeft. De onderlinge betrokkenheid verbeteren. Als daar tenminste behoefte aan is, want 'heel veel dingen zijn hier al best goed geregeld', zegt Leen van der Heiden van genoemde stichting. 'Neem nou het noaberschap. Dat is hier nog goed voor elkaar. Wij willen graag dat dat zo blijft. Dat de mensen die hier al jaren wonen en de mensen die er in de loop der jaren bij zijn gekomen en nog komen meer met elkaar in contact komen', legt hij uit.

Dit is reeds deels gerealiseerd door het opzetten van projecten in werkgroepen waarbij inmiddels een groot aantal vrijwilligers direct is betrokken. Daarnaast worden allerlei activiteiten georganiseerd waarvoor een enthousiaste belangstelling bestaat. 'Wij willen echter inspelen op verwachte toekomstige ontwikkelingen op het platteland door bewoners vertrouwd te maken met "modern naoberschap". Dit vraagt namelijk om nieuwe vormen van onderling contact teneinde de kwaliteit van het leven op het platteland veilig te stellen', zegt bestuurslid Ton Orriëns van de stichting Vrienden van de Heerlijkheid Slangenburgh.

Het middel hiertoe zou de zogeheten Lets-kring kunnen zijn. Lets staat voor Lokaal economisch transactie systeem en dit houdt in, dat mensen die er deel van uitmaken dingen voor elkaar doen zonder dat er geld aan te pas komt. Bijvoorbeeld iemand plakt een fietsband en krijgt daarvoor in ruil een zelfgebakken appeltaart. Het is een systeem dat al her en der in Nederland goed functioneert en dat nu ook in de Heerlijkheid Slangenburgh wordt geïntroduceerd. Onder de naam 'Veurmekaregroep'. 'Dat dekt goed de lading en je weet meteen wat de bedoeling is', zegt Orriëns.

Het is, om het ietwat oneerbiedig te zeggen, een beetje een onoverzichtelijke taak die ze zichzelf gesteld hebben. Niet omdat ze niet weten wat ze willen, maar omdat de Heerlijkheid Slangenburgh zelf eigenlijk een beetje onoverzichtig is. Het is geen dorp of kleine kern met een duidelijk centrum. Het is een soort gemeenschap bestaande uit negenhonderd woonadressen. Als centraal punt wordt Kasteel Slangenburgh aangemerkt, als plek voor samenkomst de landgoedwinkel in de bijgebouwen van het kasteel. Achter de winkel is een kleine vergaderruimte, die evenmin als het kasteel en omgeving gebruikt kan worden voor grote activiteiten. Het kasteel is slechts beperkt opengesteld en wordt gebruikt als gastenhuis van de

'iets voor elkaar betekenen'

Ben Janssen, woonachtig in de Heerlijkheid, heeft een flinke periode van zijn leven buiten de regio doorgebracht. Na veertig jaren elders, voornamelijk in de stad, keerde hij terug naar het deel van het land waar hij geboren is. Hij is bijzonder te spreken over het project Veurmekare. 'Toen ik terug kwam, merkte ik dat de mensen hier gehecht zijn aan het naar elkaar

omkijken. Maar door de jachtige toestanden en de veranderde maatschappij, is dat een beetje naar de achtergrond verdwenen. Dit project draagt er absoluut aan bij om dat weer terug te krijgen. Je moet elkaar helpen in moeilijke tijden, er voor elkaar zijn, iets voor elkaar betekenen.'

Benedictijner Abdij St. Willibrord. De Heerlijkheid, van oudsher een havezate, bestaat ook niet meer. 'Het is meer een historische paraplu', licht Van der Heiden toe. Een gebied met een straal van vijf kilometer rondom het kasteel.

Er is dus geen centrale plek waar bijeenkomsten kunnen worden gehouden. En dat is nu net iets waar in het voorbereidend traject naar de Lets-kring wel behoefte aan is. Want de Stichting Vrienden heeft bedacht om huiskamerbijeenkomsten te houden om zo te peilen wat de behoefte onder de 'Slangenburgers' is en of deze de plannen van de stichting wel zien zitten.

Twee huiskamerbijeenkomsten zijn er inmiddels geweest, in een café. De belangstelling was goed. Zo'n 25 personen kwamen meepraten over het plan en kwamen tot de conclusie dat er gezorgd moet worden voor activiteiten waarbij je de mensen bij elkaar brengt. Op die manier zou de sociale samenhang verstevigd kunnen worden.

Voorbeeld van zo'n activiteit is het samenbrengen in de Veurmekare-groep van mensen volgens het Lets-principe. Daarnaast zijn er mensen die kleine klussen opknappen voor anderen, maar daarvoor niets ontvangen, alleen een vergoeding van de onkosten. 'Het gaat dan om hand- en spandiensten die buiten de gebruikelijke burenhulp vallen', aldus Van der Heiden.

Orriëns heeft er een goed gevoel over. 'Na de oprichting van de Stichting Vrienden mochten we in twee jaar tijd vijfhonderd donateurs inschrijven. Dat is meer dan de helft van de bewoners van de Heerlijkheid! En inmiddels is al tien procent van de bewoners vrijwilliger bij de stichting', vertelt hij enthousiast.

Behalve de Lets-kring wil de stichting ook de boer op. Letterlijk. En dan niet alleen voor nieuwkomers, maar voor alle Slangenburgers. Om meer te weten te komen van het boerenleven van tegenwoordig. Om op die manier meer begrip voor elkaar te krijgen. Zo zijn er naar aanleiding van de eerste huiskamerbijeenkomsten al heel wat ideeën en plannen naar boven gekomen. Orriëns schat in, dat er nog een of twee bijeenkomsten nodig zijn om de organisatie vorm te geven en mensen te vinden voor de uitvoering.

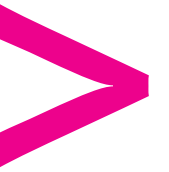
Heerlijkheid Slangenburgh (gemeente Doetinchem)

– huiskamergesprekken en Veurmekaregroep

Ton Orriëns, 0315 298375

ton.orriens@slangenburg.nl

Een rondje door Ressen

■ Eeuwen geleden reed, zoals op zo veel plaatsen in Nederland, een postkoets tussen Arnhem en Nijmegen. Tegenwoordig is er bijna nergens meer een plek die herinnert aan deze historische manier van transport. Wel in Ressen. Daarom is nog een stukje oude postweg bewaard gebleven, maar dat weet bijna niemand. En dat is precies de reden, dat het is opgenomen in het programma voor nieuwkomers: Rondje Ressen. Ook leuk voor hen die er geboren en getogen zijn, want volgens Chris Meijs van de Vereniging Dorpsbelang Ressen zijn ook niet alle autochtonen op de hoogte van dit restant uit het verleden.

Rondje Ressen is een wandeltocht. Onder het motto 'oude bewoners ontmoeten de nieuwe' wil de belangenvereniging beide groepen met elkaar laten kennis maken en wijzen op historische feiten over Ressen. Waarmee de een minder bekend zal zijn dan de ander.

22/23

Het plan was eigenlijk een fietsrondrit. Maar naarmate de uitvoering van het idee vorderde, kwam de winter naderbij en werd met het oog op het weer besloten tot een wandeltocht met een stevige pot winterkost als afsluiting. Natuurlijk volgens regionaal recept. Inmiddels is het programma twee keer uitgevoerd. Beide keren met een deelname van ongeveer honderd mensen, waarvan een klein deel autochtoon.

Het lijkt een passende manier om de inwoners van Ressen kennis te laten maken met hun woonplaats. Want Ressen bestaat eigenlijk vooral uit buitengebied, waarin tweehonderdtwintig Ressenaren wonen. Hetgeen meteen aangeeft, dat de opkomst tijdens Rondje Ressen bepaald niet slecht genoemd mag worden. De meeste mensen die er wonen, hebben veel ruimte om het huis. Van de oorspronkelijke hoofdactiviteit in het dorp, de fruitteelt, is eigenlijk niets over. Ressen kende in vroeger tijden een grote groente- en fruitveiling, maar die bestaat al lang niet meer. En zo zijn er nog veel meer wetenswaardigheden over deze kleine gemeenschap tussen Arnhem en Nijmegen. Verwerkt in een Rondje Ressen en in een informatieboekje speciaal voor nieuwkomers.

Het is de bedoeling, dat het rondje ieder jaar wordt gemaakt. Het verloop in het dorp is niet heel groot, maar volgens Meijs staan er toch heel regelmatig huizen te koop. Bovendien komt er vanaf de Nijmeegse kant een Vinx-wijk richting Ressen en een deel van de bewoners van deze nieuwe huizen hoort bij Ressen en is

'Lekkere stampotten'

'Het was allemaal heel ontspannen', antwoordt Arno Peters uit Ressen op de vraag hoe hij het Rondje Ressen heeft ervaren. Peters heeft niet zijn hele leven doorgebracht in Ressen, maar woont nu toch al weer een flinke tijd in dit dorp onder de rook van Nijmegen. Dat weerhield hem er niet van om mee te doen aan de wandelpuzzeltocht en de gezamenlijke maaltijd naderhand. 'Het grappige is, dat je wordt geattendeerd op dingen, waar je misschien wel dagelijks

langs fietst, die je al heel vaak hebt gezien, maar waar je je niet zo van bewust was. Zo heb ik toch nog het een en ander opgestoken', lacht hij. Het Rondje Ressen mag van hem zeker een vervolg krijgen. 'Het was wel een van de gezelligste bijeenkomsten hier in het dorp en heel druk bezocht. Lekker ook dat we stampotten te eten kregen, da's weer eens wat anders dan barbecue.'

gemeente Nijmegen. Het andere stuk Ressen hoort bij de gemeente Lingewaard. Waaruit blijkt, dat een activiteit om de Ressenaren onderling te binden geen overbodige luxe is.

Het Rondje Ressen voorziet daarin. Met een programma waarin 'voor elck wat wils' zit. Met de wandelroute, die voorzien is van een vragenlijst, aan de hand waarvan de deelnemers attent worden gemaakt op bezienswaardige historische details. De eerste keer vonden op het eindpunt diverse activiteiten plaats, zoals foekepotten en lampions maken, een optreden van de plaatselijke beroemdheid Lentse Sjonnie en de eerdergenoemde stevige maaltijd. De tweede keer was er een soortgelijk programma, met wandelen, muziek, spelletjes en eten.

De belangenvereniging is tevreden met het resultaat van deze twee Rondjes. 'We gaan er zeker mee door', zegt Meijs, 'een keer per jaar en dan net voor de vakantie, in juni of juli. Met name vanwege het weer.'

Ressen (gemeente Lingewaard)

- Rondje Ressen (fietstocht met gezamenlijke afsluiting)

Chris Meijs, 0418 450107

chris.meijs@han.nl

Van Spölleman tot Normaal

Welke waarden vinden plattelandsbewoners belangrijk en hoe kunnen ze worden versterkt om het Achterhoekse platteland vitaal te houden? Om dat te achterhalen voerden de Koninklijke Nederlandse Heidemaatschappij (KNHM) en de Vereniging Kleine Kernen Gelderland (VKK) in 2004/2005 een onderzoek uit met als titel: 'Van Spölleman tot Normaal'.

De Spölleman was vroeger een centrale figuur in het Achterhoekse dorpsleven. Zonder hem werd er geen feest gevierd. Tegenwoordig is een Achterhoekse feest

pas echt een feest als de boerenrockgroep Normaal optreedt.

Voor het onderzoek werden Achterhoekers geïnterviewd die zeer bekend zijn met de plattelandscultuur van hun streek. De resultaten hiervan zijn met andere plattelanders besproken in informele cafégesprekken. Daarin werden de plattelandswaarden vastgesteld en werd bekeken in welke concrete projecten deze versterkt zouden kunnen worden. Hetgeen tot nu heeft geresulteerd in 'Dorp zonder regels' en 'Welkom op het platteland'.

Dorp zonder regels

Uit het onderzoek 'Van Spölleman tot Normaal' kwam naar voren dat regelgeving het eigen initiatief van bewoners beperkt. Bewoners klaagden over regels die het opstarten en uitvoeren van plannen bemoeilijken. De KNHM en de VKK Gelderland voelden het als hun plicht om hier aandacht aan te besteden. Ze gingen op zoek naar een gemeente met een aantal kleine kernen, die wilden samenwerken in het project 'Dorp zonder regels'. Deze werden gevonden in de gemeente Winterswijk met het kerkdorp Meddo en de buurtschap Woold. In de onderzoeksfase van het project werd bekeken waar organisatoren van evenementen,

maar ook brandweer, politie, dorpsbelangenverenigingen en gemeente tegenaan lopen bij vergunningen en regelgeving en wat de praktijk hen leert. Een grote ergernis bleek het invullen van aanvraagformulieren. Het zijn er vaak meerdere en het vergt veel tijd. Dat leverde uiteindelijk één overzichtelijk digitaal aanvraagformulier op. Het resultaat van dit project is geen blauwdruk voor andere gemeenten, maar wel een inspiratiebron om mee aan de slag te gaan. Het recept is simpel: serieus naar elkaar luisteren en daar de tijd voor nemen.

Colofon

©2007/ Deze publicatie werd uitgegeven door de Koninklijke Nederlandsche Heide?maatschappij (KNHM) en de Vereniging Kleine Kernen Gelderland (VKK Gelderland) in het kader van het project 'Welkom op het platteland'.

Het project is ondersteund en begeleid door Erik Arkesteijn (KNHM), Peter van Heek en Rianne Boenink (beiden VKK Gelderland).

Interviews en tekst/
Marjolein Rietman,
RuraNova, projecten met en voor plattelanders,
Eibergen

Redactie en ontwerp/
Office for Design, Laag-Keppel

Foto's/
Jan van den Brink (pag. 10, 12, voorzijde omslag)
Erik van 't Hullenaar (pag. 22 boven)
Annelies Huijberts (pag. 14, 16)
Loek Kemming (pag. 8)
Gemeente Ressen (pag. 22 onder)
Schuttersvereniging Loil-Vooruit (pag. 6, achterzijde omslag)

Drukwerkvoorbereiding/
Dfi, Doetinchem

Druk/
Drukkerij Loor, Varsseveld

